

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

“การสร้างความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานของเครือข่ายวัฒนธรรม”

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖

ณ โรงแรมแกรนด์ฮิลล์ รีสอร์ท แอนด์ สปา จังหวัดนครสวรรค์

จัดทำโดย

กลุ่มส่งเสริมเครือข่ายสภาวัฒนธรรมส่วนภูมิภาคและสภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

กองกิจการเครือข่ายทางวัฒนธรรม

ร่วมกับ

กลุ่มพัฒนาบุคลากรทางวัฒนธรรม สำนักงานเลขาธิการกรม

สารบัญ

	หน้า
วัตถุประสงค์	๓
กลุ่มเป้าหมาย	๓
วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๖	
- การมอบนโยบายและบรรยายพิเศษ โดย นายโกวิท ผกามาศ อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม	๔
- การบรรยาย เรื่อง การดำเนินงานวัฒนธรรมโดยภาคประชาชน โดย นายณัฏฐ์ พุกยาภรณ์ อดีตประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์	๖
- การบรรยาย เรื่อง ประวัติและความเป็นมาของสภาวัฒนธรรม โดย รศ.ดร. กาสัก เตชะชั้นหมาก อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	๗
- พิธีเปิดงานมหกรรมวัฒนธรรมแห่งชาติ วิถีถิ่น วิถีไทย “อารยธรรมแห่งสายน้ำ วัฒนธรรมจีนไทย” ณ บริเวณหาดทรายต้นแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์	๑๑
วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๖	
- ลงพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวบ้านหนองโค อำเภอดาคลี จังหวัดนครสวรรค์	๑๑
- รับฟังความเป็นมาและการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม (พิพิธภัณฑ์หลวงพ่อเดิม)	๑๔
- กิจกรรมเข้าฐานเรียนรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	๑๕
- การเสวนาการดำเนินงานวัฒนธรรม “การบูรณาการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรม” โดยภาคประชาสังคมมีส่วนร่วม	๑๘
วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖	
- การบรรยายเรื่อง “บทบาทสภาวัฒนธรรมกับงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดย นายชาคริต สิทธิฤทธิ์ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมเครือข่ายทางวัฒนธรรม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)	๒๐
- การบรรยายเรื่อง “แนวคิดการจัดตั้งสภาวัฒนธรรม ตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓” โดย นางสาววราพรณ ชัยชนะศิริ รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม	๒๑
- ข้อเสนอ/ประเด็นคำถาม ของสภาวัฒนธรรมจังหวัด	๒๒
ภาคผนวก	๒๔
- การลงพื้นที่ศึกษาดูงานวัดหนองโพ อำเภอดาคลี จังหวัดนครสวรรค์	๒๕
วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๖ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๓.๐๐ น.	

สรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ
“การสร้างความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานของเครือข่ายวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖”
ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๘ มกราคม ๒๕๖๖
ณ โรงแรมแกรนด์ฮิลล์ รีสอร์ท แอนด์ สปา จังหวัดนครสวรรค์

วัตถุประสงค์

“การสร้างความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานของเครือข่ายวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อนงานของเครือข่ายทางวัฒนธรรมที่มีความเชื่อมโยงกับงานด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage : ICH) แบบมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

๑. เพื่อพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อนงานของเครือข่ายทางวัฒนธรรมที่มีความเชื่อมโยงกับงานด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage : ICH)

๒. เพื่อเปิดพื้นที่ให้ทุกคนได้ส่งเสริม สนับสนุน มรดกภูมิปัญญาอย่างสร้างสรรค์ ผลักดันให้เกิด Soft Power อันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เป็นการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมรูปแบบใหม่สอดคล้องกับบริบทหรือยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป

๓. เพื่อสืบสาน รักษาและต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น สร้างให้เกิดเครือข่ายทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งเป็นพลังในการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมจากทุกภาคส่วนแบบมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

๔. เพื่อให้การนำนโยบายการดำเนินงานวัฒนธรรมไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

กลุ่มเป้าหมาย

ประกอบด้วย ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด เลขานุการสภาวัฒนธรรมจังหวัด และเจ้าหน้าที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในพื้นที่จังหวัดทางภาคเหนือจำนวน ๑๖ จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์ และภาคกลางจำนวน ๑ จังหวัด ได้แก่ อุทัยธานี

การประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าวได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่เครือข่ายวัฒนธรรมในพื้นที่

วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๖

นายโกวิท ผกามาศ อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้มอบนโยบายการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรม ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังนี้

๑. กรมส่งเสริมวัฒนธรรมเล็งเห็นความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น ได้มีข้อเสนอให้จัดตั้งชมรมวัฒนธรรมไทยในสถานศึกษา ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ มุ่งเน้นการขับเคลื่อนงานด้านวัฒนธรรมโดยเด็กและเยาวชน

๒. กรมส่งเสริมวัฒนธรรมมีความมุ่งหวังส่งเสริม สงวนรักษา พัฒนาต่อยอดในการเผยแพร่มรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จึงมุ่งหวังให้มีการจัดงานวัฒนธรรมระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ

๓. กรมส่งเสริมวัฒนธรรมมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทางวัฒนธรรม โดยต้องการให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด และเครือข่ายทางวัฒนธรรม สร้างการรับรู้ให้กับประชาชนด้านงานเทศกาลในเดือนต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น เช่น งานเทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น

๔. สภาวัฒนธรรมจังหวัดควรมีการเผยแพร่กิจกรรม หรือมีการประชาสัมพันธ์ ให้มีความสอดคล้องกับบริบทยุคใหม่ ได้แก่

๔.๑ การจัดทำ Infographic เผยแพร่ในสื่อโซเชียลให้มากขึ้น

๔.๒ การจัดทำสื่อต่างๆ ๓ ภาษา

๔.๓ การจัดทำผลงานภาพถ่ายด้านงานวัฒนธรรม และทำการประกวดผลงาน

๕. กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้มีนโยบายปรับการทำงานจากแบบภาคสังคมเป็นแบบภาคสังคมเชิงเศรษฐกิจ ตามหลักการ “ทำงาน ทำเงิน ทำดี” ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความยั่งยืนทางสังคมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๖. กรมส่งเสริมวัฒนธรรมยังคงดำเนินงานตามพันธกิจ ๖ ประการ ได้แก่

๖.๑ ส่งเสริม และสนับสนุนให้คนในสังคมมีค่านิยมที่ดีงามและเหมาะสม

๖.๒ ส่งเสริม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทางวัฒนธรรมทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง

๖.๓ ส่งเสริม และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมให้มีศักยภาพ

๖.๔ สงวนรักษา พัฒนาต่อยอด และเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทยสู่ระดับนานาชาติ

๖.๕ ยกย่องเชิดชูเกียรติ และสนับสนุนการดำเนินงานศิลปินแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม ผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม และศิลปิน

๖.๖ ส่งเสริม และพัฒนางานภาพยนตร์ และวีดิทัศน์

๗. กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้มีการประสานความร่วมมือกับต่างประเทศในการเผยแพร่ทางวัฒนธรรม โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำมาพัฒนางานด้านเกมส์ หรือการเปลี่ยนบริบทให้เข้ากับยุคสมัย เข้าถึงเด็กและเยาวชนในการเผยแพร่ทางวัฒนธรรมอย่างถูกต้องเหมาะสม

๘. กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้วางกลยุทธ์ร่วมกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อบูรณาการในการเผยแพร่ทางด้านวัฒนธรรมให้มีศักยภาพมากขึ้น

๙. ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้กำหนดนโยบายการดำเนินงานหลังจากเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ได้แก่ Tradition & Norm Live Culture ICH Cultural Network Soft Power & ๕ F โดยเน้นดำเนินการ ๒ แนวทาง ดังนี้

๙.๑ การสร้างมูลค่าทางสังคม เน้นการเผยแพร่ข้อมูล สาระสำคัญ สร้างการรับรู้ให้กับประชาชน ร้อยละ ๗๐

๙.๒ การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ เน้นการจัดมหกรรมต่างๆ ร้อยละ ๓๐

๑๐. การจัดสรรงบประมาณให้กับสภาวัฒนธรรมทั่วประเทศ ซึ่งขณะนี้กำลังดำเนินการจัดสรรงวดที่ ๒ และค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในไตรมาสที่ ๒ ให้แล้วเสร็จ

๑๑. จากการประชุมสร้างความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ วันศุกร์ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเห็นชอบให้วัฒนธรรมจังหวัด เป็นที่ปรึกษาสภาวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อให้การดำเนินงานวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล กระทรวงวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

๑๒. กรมส่งเสริมวัฒนธรรมกำลังเตรียมดำเนินการประชุมเพื่อให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

๑๓. กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้เล็งเห็นปัญหาและอุปสรรคของผู้ที่ทำงานด้านวัฒนธรรม ๔ ประการ ดังนี้

๑๓.๑ ไม่มีอุปกรณ์ ร้อยละ ๑๐

๑๓.๒ ไม่มีคนรุ่นใหม่สนใจ ร้อยละ ๒๐

๑๓.๓ ไม่มีงาน ร้อยละ ๕๐

๑๓.๔ ไม่รู้วิธีการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ ร้อยละ ๓๐

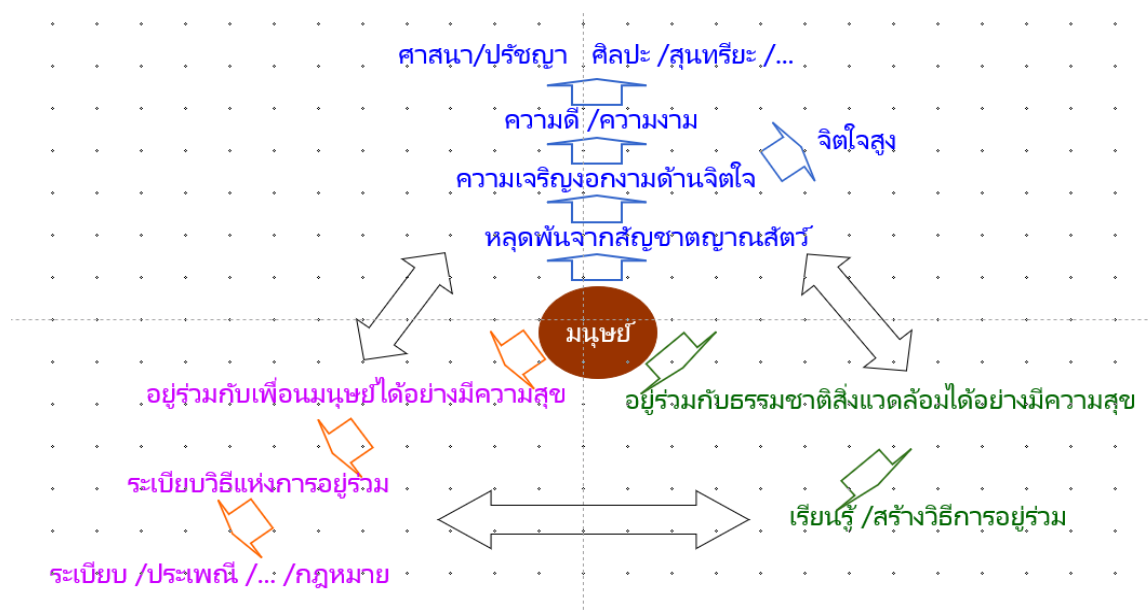
๓. กรมส่งเสริมวัฒนธรรมควรพิจารณาส่งเสริมให้ ๗๖ จังหวัด มีชมรมวัฒนธรรมไทยในสถานศึกษา ขับเคลื่อนงานโดยเด็กและเยาวชน

๔. กรมส่งเสริมวัฒนธรรมควรพิจารณาให้การสนับสนุน ส่งเสริม ศูนย์วัฒนธรรมในสถานศึกษา ศูนย์วัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน และศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช

การบรรยาย เรื่อง ประวัติและความเป็นมาของสภาวัฒนธรรม
โดย รศ.ดร. กาสัก เต๊ะชันหมาก
อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

วัฒนธรรม” หมายความว่า วิธีการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีตประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญา ซึ่งกลุ่มชนและสังคมได้ ร่วมสร้างสรรค์ สืบสม ปลุกฝัง สืบทอด เรียนรู้ ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดความ เจริญงอกงาม ทั้งด้านจิตใจและวัตถุ อย่างสันติ สุขและยั่งยืน

ความสำคัญของวัฒนธรรม

๑. วัฒนธรรมเป็นทั้งพื้นฐานและเครื่องมือสำหรับสร้างเสริมความสามัคคีกลมเกลียว และความเป็นปึกแผ่นในหมู่ประชาชน วัฒนธรรมจะช่วยชักนำให้คนประพฤติดี ปฏิบัติธรรม และพร้อมที่จะเผชิญชีวิตร่วมกันบนผืนแผ่นดินเดียวกันทั้งในยามสุขและยามทุกข์

๒. วัฒนธรรมเป็นกรอบและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จึงถือได้ว่าวัฒนธรรมเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติของสมาชิกของสังคม ซึ่งอาจจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาลดข้อขัดแย้งตอบสนองความต้องการของสมาชิกและของสังคมได้

๓. วัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ เป็นลักษณะเด่นประจำชาติ หรือประจำหมู่คณะ ซึ่งมีส่วนช่วยให้ชนในชาติมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน อันจะทำให้บังเกิดความรักสามัคคีกัน และจะส่งผลต่อการรวมพลังของหมู่คณะและธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ

หน้าที่ของสภาวัฒนธรรม

กำหนดให้สภาวัฒนธรรมทุกระดับมีหน้าที่ในการส่งเสริมและประสานการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

๑. เสนอข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่างๆ ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการดำเนินงานและการติดตามประเมินผลการดำเนินงานวัฒนธรรม

๒. เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดในการดำเนินงานวัฒนธรรม รวมทั้งเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายการดำเนินงานวัฒนธรรม

๓. ส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาการดำเนินงานวัฒนธรรมร่วมกับองค์กรภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรม

๔. ระดมทรัพยากร บุคลากร และสรรพกำลังต่างๆ จากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรม

๕. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมขององค์กรภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา สร้างสรรค์ เผยแพร่ แลกเปลี่ยน สืบทอด ฝ่าละอองธุลีไฟวัฒนธรรม

๖. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรม และผลการดำเนินงานวัฒนธรรมขององค์กรภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรมต่างๆ

๗. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่กระทรวงวัฒนธรรม จังหวัด กรุงเทพมหานคร หรือหน่วยงานอื่นๆ ขอความร่วมมือ

๘. ปฏิบัติตามธรรมนูญหรือข้อบังคับของสภาวัฒนธรรม

๙. ปฏิบัติตามมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมที่ไม่ขัดแย้งต่อคุณธรรม จริยธรรม และข้อกฎหมาย

ข้อเสนอการดำเนินการจากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาวัฒนธรรม

แบ่งออกเป็น ๓ กระบวนการ ดังนี้

๑. กระบวนการวัฒนธรรม สรุปลักษณะสำคัญและธรรมชาติของวัฒนธรรมได้ ๓ ลักษณะ คือ

๑) กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม: การที่สภาวัฒนธรรมได้จัดให้มีการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม ภูมิธรรมภูมิปัญญาที่สั่งสมไว้ในท้องถิ่นแล้วนำออกเผยแพร่และถ่ายทอดให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า ความสำคัญ คุณประโยชน์ จนเกิดการประพฤติปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต

๒) กระบวนการสังสรรค์ทางวัฒนธรรม: การที่สภาวัฒนธรรมได้จัดให้มีการศึกษาวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ แล้วนำมาเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ในขณะเดียวกันก็สามารถศึกษาให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ไหลบ่าเข้ามาตาม กระแสโลกาภิวัตน์แล้วเลือกสรร กลั่นกรองนำมาใช้หรือประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดต่อไป

๓) กระบวนการปรับปรนทางวัฒนธรรม: การที่สภาวัฒนธรรมสามารถเลือกสรร กลั่นกรองวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภูมิธรรมภูมิปัญญา ดั้งเดิมและวัฒนธรรมใหม่ๆ ที่หลั่งไหลมากับกระแสโลกาภิวัตน์ให้สามารถประสานเชื่อมโยง กลมกลืน และเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันให้มากที่สุด จนสามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. กระบวนการเรียนรู้

๑) การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ควรได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งที่เป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกและกิจกรรมของสภาวัฒนธรรม ทั้งกิจกรรมตามประเพณีและเทศกาลต่างๆ และกิจกรรมที่จัดดำเนินการตามแผนงานและโครงการ เพื่อให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกได้เกิดการเรียนรู้ในการดำเนินงานวัฒนธรรม จากการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน

๒) การประชุม สัมมนา เสวนา และพบปะพูดคุย ควรจัดให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกและประชาชนได้มีโอกาสมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ คือการเสวนา พบปะ พูดคุยกันตามโอกาสที่เหมาะสม

๓) การศึกษาดูงาน ควรให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยการศึกษาดูงานการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมต่างๆ และศึกษาดูงานการดำเนินงานวัฒนธรรมภายในท้องถิ่นและจังหวัดเดียวกัน

๔) การใช้สื่อและสื่อสารมวลชน ควรจัดทำสื่อของสภาวัฒนธรรม และใช้สื่อสารมวลชนของท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยุท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และสื่อมวลชนท้องถิ่นรวมทั้งสื่อขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสื่อในการสร้างความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานวัฒนธรรม รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า สาระ และความสำคัญของวัฒนธรรมต่างๆ

๓. กระบวนการจัดการ ต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกและประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการดำเนินงานวัฒนธรรมร่วมกันอย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดย

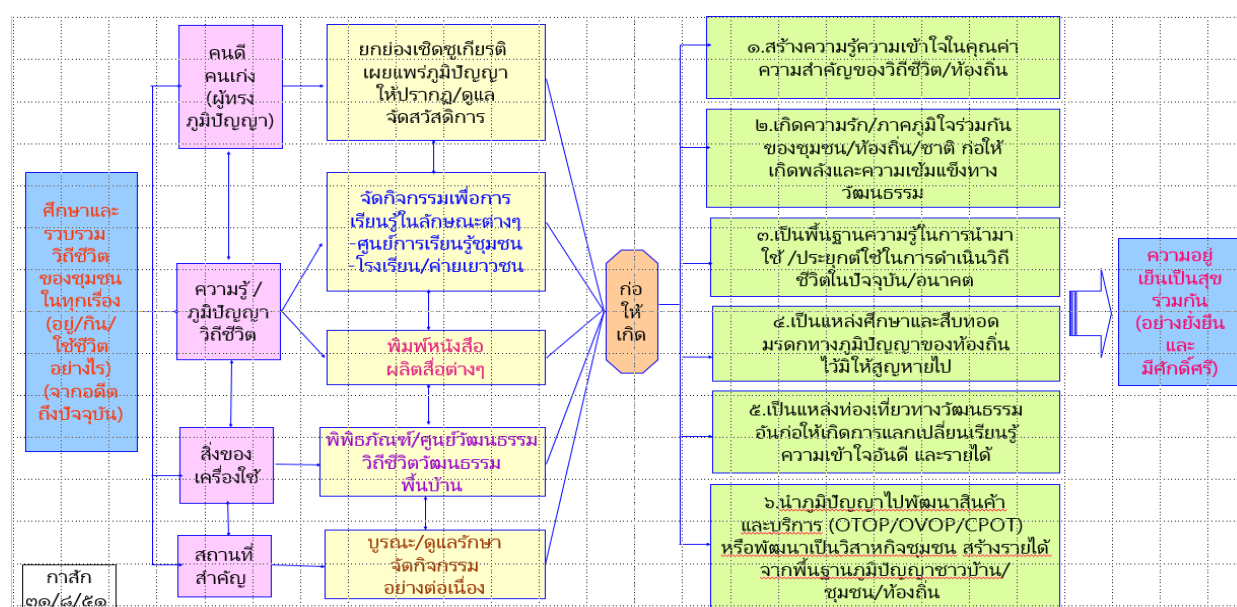
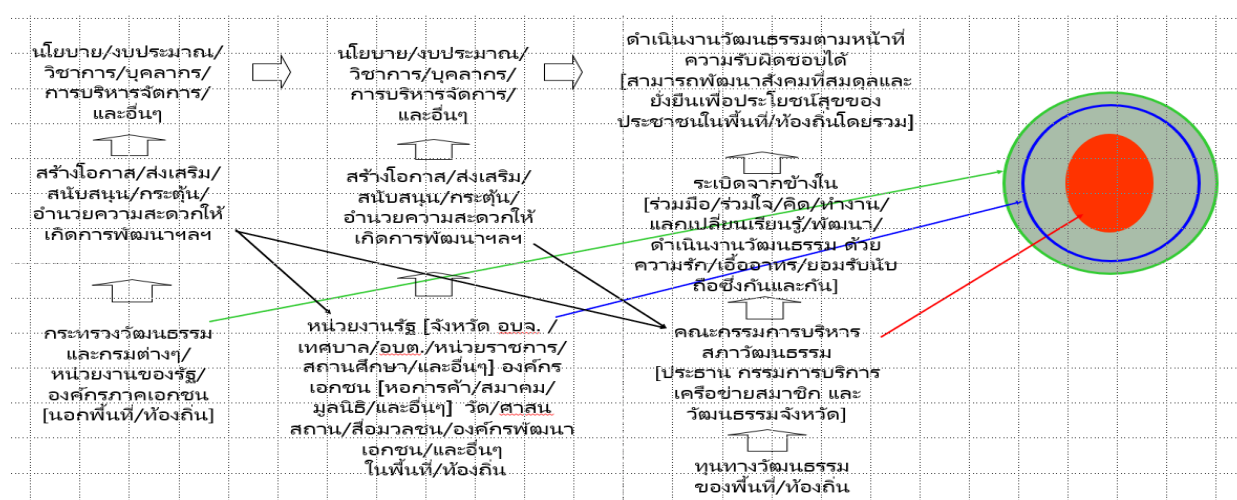
๑) การสร้างแรงจูงใจให้ดำเนินงานวัฒนธรรมตามภาระหน้าที่ โดยควรสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมและงานวัฒนธรรมตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความสำนึกตระหนัก จนเกิดแรงจูงใจที่จะร่วมกันดำเนินงานวัฒนธรรมได้

๒) การสร้างแรงจูงใจให้รวมตัวกันเป็นสภาวัฒนธรรม โดยควรสร้างความรู้ ความเข้าใจและสำนึกตระหนักในคุณค่า ความสำคัญและพลังของการรวมตัวกันเป็นประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมในระดับต่างๆ รวมทั้งการรวมตัวกันดำเนินงานวัฒนธรรมตามความถนัดและความสนใจ แล้วเข้าเป็นเครือข่ายสมาชิกของสภาวัฒนธรรมเพื่อดำเนินงานวัฒนธรรมร่วมกัน และควรทำให้เกิดทัศนคติที่จะต้องรวมตัวกันขึ้นเป็นสภาวัฒนธรรมเพื่อดำเนินงานวัฒนธรรม และเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการดำเนินงานวัฒนธรรม

๓) การจัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์และหน้าที่ต่างๆ ที่ไม่ขัดกับมูลเหตุจูงใจ ความประสงค์ และความสามารถของเครือข่ายสมาชิก และครอบคลุมภารกิจหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบดำเนินงาน วัฒนธรรมตามความถนัด ความสนใจ รวมทั้งควรสรรหาและจัดสรรทรัพยากรให้เครือข่ายสมาชิกได้ทำหน้าที่อย่าง สม่ำเสมอด้วย

๔) การปรับตัวเข้าหาซึ่งกันและกัน สภาวัฒนธรรมและเครือข่ายสมาชิกควรปรับตัวให้เข้าหา ซึ่งกันและกัน เพื่อจะทำให้สามารถประสานความเข้าใจที่เครือข่ายสมาชิกสามารถยอมรับได้ และควรสร้างความเข้าใจระหว่างเครือข่ายสมาชิกให้สามารถผนึกและผสมผสานพลังกัน จนสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมเสริมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

๕) การจัดรูปแบบความสัมพันธ์ในแนวนอนมากกว่าแนวตั้ง โดยควรจัดรูปแบบความสัมพันธ์ ในการดำเนินงานวัฒนธรรมให้เครือข่ายสมาชิกได้ร่วมกันเรียนรู้ คิด ตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติ และประเมินผลการทำงานร่วมกัน

พิธีเปิดงานมหกรรมวัฒนธรรมแห่งชาติ วิถีถิ่น วิถีไทย
 “อารยธรรมแห่งสายน้ำ วัฒนธรรมจีนไทย ”
 ณ บริเวณหาดทรายต้นแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์
 วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๖

วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๖

ลงพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวบ้านหนองโค อำเภอดาคลี จังหวัดนครสวรรค์
เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาดูงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามรอยศรัทธา มหัทศจรยภูมิปัญญา
สืบสานมรดกวัฒนธรรม

รับฟังความเป็นมาและการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม (พิพิธภัณฑ์หลวงพ่อเดิม)

กิจกรรมเข้าฐานเรียนรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

การทำโขนบ้านหนองโพ

กาสดรที่ ๒
ศิลปะหัวโขน
เครื่องละคร
มรดกหลวงพ่อดิน
บ้านละครก้นเพชร

ในยุคสมัยของหลวงพ่อดิน วัดหนองโพเป็นแหล่งฝึกโขนหัดละครจนเล่นเป็นอาชีพกันได้ โขนได้ราวหนุมานเหาะขึ้นไปหาตัวไต่ดังไปหัว มรดกนี้ตกทอดมาถึงปัจจุบัน กันเพื่อบ้านละครที่มีครูสกาพร ยิ้มสอนเป็นผู้ก่อตั้ง ได้สืบทอดการทำหัวโขนเครื่องละคร และฝึกหัดโขนละครต่อมาถึงปัจจุบัน

หัวโขน เครื่องละคร มีความงดงามในศิลปะทุกแขนง เป็นศาสตร์เป็นวิชาที่น่าเรียนรู้ มีความยั่งยืน เป็นอาชีพ และที่สำคัญคือ เป็นมรดกที่ต้องสืบทอดรุ่นต่อรุ่น

สืบสานศาสตร์หัวโขน : ร่วมทำหัวโขนในแบบโขนหนองโพ หน้าเรียว ตาเขี้ยว ปากกระจับ ได้ทำกับมือ ได้ถือกลับบ้าน
ครูชุมชน : นางนันทิณี กันเพชร (แม่แมว)
วันที่ให้บริการ : ตามแต่นัดหมาย ตลอดวันตลอดกลางคืน (ช่วงเวลาฝึกปรี ๕-๖ ชั่วโมง)
ค่าวิทยากร : ๘๐๐ บาท/คน เบ็ดเสร็จเครื่องพร้อมอาหารว่างและเครื่องดื่ม พร้อมรับหัวโขนขนาดเล็ก (๒.๕ นิ้ว) กลับบ้าน
จำนวนศิษย์เรียนศาสตร์ : ไม่เกิน ๘ คน/รอบ

สำนักศิลปากรที่ ๒ : กลุ่มกันเพื่อบ้านละคร เลขที่ ๑๓๓ หมู่ที่ ๒
ต.หนองโพ อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์ ๖๐๑๔๐
โทร. ๐๘-๙๙๙๕-๕๐๙๙ เฟสบุ๊ค : Nunchalee Gunpetch

การทำขนมพื้นบ้าน

ศาสตร์ที่ ๓
ขนมบ้านนอก
ข้าวโป่ง หักควาย
ยายรำกับ
น้องข้าวโป่ง

ขนมบ้านนอกรูปร่างไม่สวย “ข้าวโป่ง” หรือโมจิบ้านนอกนี้ก็ข้าวเหนียวหนึ่งมาตำด้วยครกตำข้าวพอแบ่งได้ก็เอามาปั้นทำเป็นโป่งยัดไส้ถั่วใส่น้ำตาลอ้อยปั้นเป็นก้อนกลมๆ แล้วคลุกงาตำอีกรอบ โห! ไม่อยากบอก แป้งเหนียวนิ่ม ใสหวานมันหอม อร่อยจนลืมไม่จิและ ลองมาไขโลกมาตำ มาปั้น มากิน “ข้าวโป่ง” ขนมบ้านๆ ที่หากินไม่ง่าย ตัดใจขึ้นมาก็ใช้ว่าจะหาครกมาตำกันได้ง่าย ๆ

อีกอารมณ์ที่อยากให้คุณได้สัมผัส...หือ...มา...จะเล่าให้ฟัง

มันตลกแค่ไหน ที่เดินตามควาย แล้วเอาอิมเมจมาเป็นขนม “ขนมหีควาย” อารมณ์ขันคั่นๆ ของคนบ้านๆ ที่หนองโพ ควายก็หาดูยาก แต่ที่ยากกว่าคือ “ขนมหีควาย” มาเรียนรู้ มาดู แล้วคุณจะได้หลงใหลขนมรูปวงรีมีรูตรงกลาง แค่นี้ก็ลืมไม่ลงจริงๆ แล้วจะบอกให้

รูปลักษณะคำรับ : มาตำข้าวโลกขนมข้าวโป่ง ทอดขนมหีควาย หรือขนมบ้านๆ จากแป้งอีกหลายหลาก แล้วก็กลิ้งปั้นเป็นก้อนกลมๆ อวดใครไม่ยอเพราะของแบบนี้หาซื้อตามตลาดไม่ได้

เจ้าของครก : ยายรำสาวรุ่นแรกๆ บ้านหนองโพ และหลานข้าวโป่งสาวแรกๆ บ้านหนองโพ

วันเปิดครก : ทุกเสาร์-อาทิตย์

ค่ายครก : ๑๐๐ บาท/คน (รับข้าวโป่ง ขนมหีควายที่ทำเองกลับบ้าน ถ้าอยากกินขนมอื่นหลังไม่ค้กับยายได้นะ)

จำนวนลูกค้า : ๕ - ๑๐ คน/รอบ

ควายยายรำ : เลวที่ ๓๕ หมู่ที่ ๑๔ ต.หนองโพ อ.ตากสิน จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐
โทร ๐๘-๐๐๐๐๐๐๐๐

การทำผ้ามัดย้อมจากดาวเรือง

ศาสตร์ที่ ๒
ภูษาดาวเรือง
ภูษาแห่งศรัทธา

กลุ่มมัดย้อม

ทั้งสีผ้า ทั้งลายผ้า คือศรัทธาที่ฝังลงในทุกเส้นด้าย เราเก็บเอาศรัทธาของผู้คนมาไว้ในผืนผ้ามัดย้อม ทั้งชื่อดาวเรือง ทั้งสีดาวเรืองที่เหลืองอร่ามก็ล้วนแต่เป็นมงคล แต่เหนือกว่านั้น ดาวเรืองที่เอามาทำผ้ามัดย้อมคือ ดอกดาวเรืองที่ผู้คนอธิษฐานด้วยใจที่ผ่องแผ้วศรัทธาในหลวงพ่อเต็ม ความเป็นมงคลของดอกดาวเรืองจึงเพิ่มขึ้นไปอีก

ผ้ามัดย้อมจะมีหัวใจของชาวบ้านหนองโพให้เป็นหนึ่งเดียวในศรัทธาคือหลวงพ่อเต็ม และจะถ่ายทอดความรักความศรัทธาให้ทุกคนที่มาด้วยกันทำผ้ามัดย้อมดอกดาวเรือง ภูษาแห่งศรัทธา

รูปลักษณะผ้าย้อม : ทั้งมัดทั้งย้อม หลากหลายลวดลาย หลากหลายรูปแบบ ด้วยฝีมือตัวเอง

เจ้าของสินค้า : กลุ่มสตรีแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้า

วันที่ให้บริการ : พร้อมมัดย้อมทุกยาม ๑ ชั่วโมง (๑๒-๓ ชั่วโมง)

ค่าพิน ค่าผ้า : ๑๕๐ บาท/คน (มัดย้อมผ้าพันคอ)
๓๐๐ บาท/คน (มัดย้อมเสื้อ)

จำนวนลูกค้า : ๕ - ๑๕ คน/รอบ

โรงย้อม : เรือนมัดย้อมนกคุ้ม เลขที่ ๑๓/๑ หมู่ที่ ๑๔ ต.หนองโพ อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์ ๖๐๑๕๐

โทร ๐๘-๖๗๓๑-๐๘๖๗ ID LINE ๐๘-๖๗๓๑-๐๘๖๗ เฟสบุ๊ค พระเจษฎา ขวตบุตร

การเสวนาการดำเนินงานวัฒนธรรม “การบูรณาการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรม”

โดยภาคประชาสังคมมีส่วนร่วม

โดย นางปรีชญา พรหมชู วัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์
 นายพันศักดิ์ ศรีทอง ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์
 พระครูนิติสุตากร (สุภัก วิโรโซ) เจ้าอาวาสวัดหนองกระดุกเนื้อ
 (ผู้ช่วยเลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครสวรรค์)
 ดำเนินรายการโดย นายชาคริต สิริฤทธิ์ ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
 สถาบันวัฒนธรรมศึกษา

วัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ มีแนวทางการดำเนินงานโดยประสานงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน การทำงานกับสภาวัฒนธรรมเป็นการทำงานกับเครือข่ายทางวัฒนธรรม ซึ่งต้องทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ในการปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรมให้สัมฤทธิ์ผล ต้องทำการรักษาเครือข่ายในชุมชนให้ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข พร้อมทั้งขยายเครือข่ายให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อดำเนินงานทางวัฒนธรรมในทุกมิติได้อย่างสมบูรณ์ เช่น เครือข่ายทางชุมชน เครือข่ายทางศาสนา เครือข่ายทางสาธารณสุข เป็นต้น มุ่งมั่นทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยร่วมกันพัฒนาวิสัยทัศน์ พัฒนาความรู้ พัฒนาความเป็นอยู่ พัฒนาเครือข่าย ดำเนินการจัดทำโครงการต่าง ๆ ร่วมกัน อาทิ โครงการจัดเก็บมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของจังหวัด ด้านผ้า และด้านอาหาร บูรณาการร่วมกันด้านงบประมาณ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการออกพื้นที่ และกำลังคน ทำการจัดเก็บเป็นคลังมรดกภูมิปัญญา และนำมาเผยแพร่องค์ความรู้ทางวัฒนธรรมโดยจัดทำเป็นวารสาร และจัดงานเผยแพร่งานผ้าของจังหวัดนครสวรรค์ โดยการจัดงานเดินแบบ ยืดหลักการส่งเสริมการสืบสาน ต่อยอด และส่งต่อให้กับคนในชุมชนรุ่นต่อรุ่น

ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ มีแนวทางในการทำงานตามหลักการ “ทำงาน ทำเงิน ทำดี” การทำงานเริ่มต้นจากที่ตัวเราก่อน และทำทุกอย่างทำด้วยใจ เต็มใจ มีความเสียสละ จิตอาสา มีความรับผิดชอบ ทำเพื่อประเทศชาติ เราทำการขยายเครือข่ายให้ทำงานวัฒนธรรมในทุกมิติ มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน รู้จักพื้นที่ของตนเอง โดยมีหน้าที่พันธกิจ ๕ ประการ

๑. เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้สืบทอด และพัฒนาเป็นสถาบันหลักของชาติ
๒. ส่งเสริม สนับสนุน สืบค้น อนุรักษ์ พื้นฟู เผยแพร่ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ และของท้องถิ่นในทุกระดับให้คงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๓. เสริมสร้างสังคมให้มีความสุขสงบด้วยมิติทางศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม
๔. ส่งเสริม และเฝ้าระวัง ให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการทำงานทางวัฒนธรรม
๕. สร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมและบุคลลทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากและเชิดชูเกียรติผู้ทำคุณประโยชน์ต่อวัฒนธรรม

เสนอแนวคิด

๑. เห็นควรให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมสนับสนุนงบประมาณในการจัดงานมหกรรมวัฒนธรรมไทย เพื่อดำเนินการจัดแสดงวัฒนธรรมของจังหวัดนครสวรรค์

๒. เห็นควรให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมสนับสนุนส่งเสริมการจัดตั้งชมรมวัฒนธรรมไทยในสถานศึกษา ควรจัดทำหลักสูตร แผนการสอน ต้นแบบด้านวัฒนธรรมไทย

๓. ทำการขยายเครือข่ายทางวัฒนธรรมโดยใช้ Application line และการใช้สถานีวิทยุกระจายเสียงไปยังชุมชน

๔. ทำสื่อ ๓ ภาษา เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. จัดทำกิจกรรมสวมใส่ผ้าไทยไปวัด

๖. สร้างมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทย ๕ F+

๖.๑ Food

๖.๒ Fashion

๖.๓ Film

๖.๔ Festival

๖.๕ Fighting

๖.๖ จักสาน (รถเขมรดก, ศิราภรณ์, เครื่องรางของขลัง, วรรณกรรม, มารยาทไทย, ศาสนพิธี, สื่อวีดิทัศน์/ภาพยนตร์สั้น, Young Smart, สื่อวิทยุ)

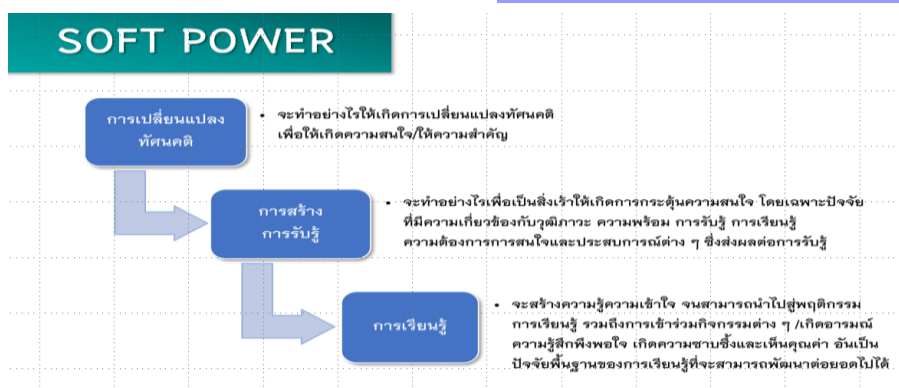
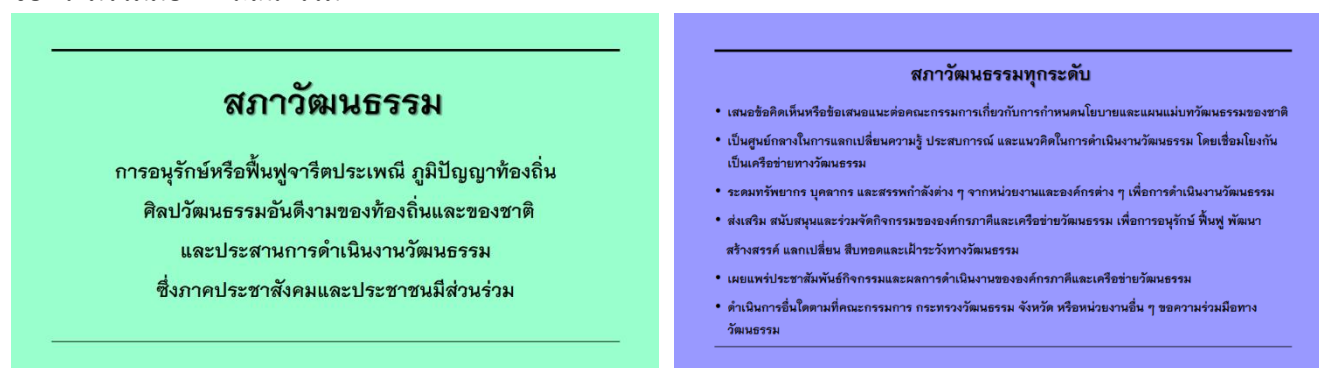
เจ้าอาวาสวัดหนองกระดุกเนื้อ (บพบาทชุมชน) มีแนวทางในการทำงานศึกษาวิถีถิ่นของแต่ละชาติพันธุ์ในชุมชน โดยเป็นประธานกิจกรรมโครงการชุมชนคุณธรรม พร้อมทั้งแก้ไขปัญหาชุมชนที่มีความแตกต่างกันของแต่ละชาติพันธุ์ จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมลาวครั้ง-ไทยมอญ เพื่อประกาศเจตนารมณ์ทางวัฒนธรรม ทุกคนในชุมชนจะต้องร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน ทำให้ประชาชนเกิดประโยชน์ และสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน วัฒนธรรมคือการเชื่อมโยงความเจริญระหว่างชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน ใช้วัดเป็นผู้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ความสามัคคีภายในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความสุขในการทำงานวัฒนธรรมร่วมกัน ใช้หลักการ “๓ ส” เป็นตัวเชื่อมโยงก่อให้เกิดความยั่งยืนเกิดขึ้นในชุมชน “๓ ส” ได้แก่ “สร้าง เพื่อให้วัฒนธรรมคงอยู่คู่ชุมชน ด้านเสื้อผ้า ภาษา” “ส่งเสริม ทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และภาคีเครือข่ายด้านตลาดวัฒนธรรม” “สนับสนุน โรงเรียนอนุรักษ์ด้านดนตรีพื้นบ้าน ได้แก่ กองยาว เปิงมาง”

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖

การบรรยาย เรื่อง บทบาทสภาวัฒนธรรมกับงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
โดย นายชาคริต ลิทธิฤทธิ์ ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
สถาบันวัฒนธรรมศึกษา

สภาวัฒนธรรม มีบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินงานร่วมกับกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ในการอนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม อันติงามของท้องถิ่นและของชาติ และประสานการดำเนินงานวัฒนธรรม ซึ่งภาคประชาสังคมและประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งมีการกิจหลักพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

- เสนอข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและแผนแม่บทวัฒนธรรมของชาติ
- เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดในการดำเนินงานวัฒนธรรม โดยเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายทางวัฒนธรรม
- ระดมทรัพยากร บุคลากร และสรรพกำลังต่าง ๆ จากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรม
- ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมจัดกิจกรรมขององค์กรภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรม เพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา สร้างสรรค์ แลกเปลี่ยน สืบทอดและเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม
- เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลการดำเนินงานขององค์กรภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรม
- ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ กระทรวงวัฒนธรรม จังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ ขอความร่วมมือทางวัฒนธรรม

การบรรยาย เรื่องการบริหารจัดการสภาวัฒนธรรม ตาม พ.ร.บ. วัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓
โดย นางสาวราพรรณ ชัยชนะศิริ รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

การจัดตั้งสภาวัฒนธรรม

ตามมาตรา ๑๓ ของพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมในแต่ละระดับ ประกอบด้วย

- (๑) สภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
- (๒) สภาวัฒนธรรมจังหวัด
- (๓) สภาวัฒนธรรมอำเภอ
- (๔) สภาวัฒนธรรมตำบล

นอกเหนือจากที่กำหนดให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นางสุกมล คุณปลื้ม) ได้ออกกฎกระทรวง ณ วันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้จัดตั้งสภาวัฒนธรรมเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

- (๑) สภาวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร
- (๒) สภาวัฒนธรรมเขต
- (๓) สภาวัฒนธรรมแขวง
- (๔) สภาวัฒนธรรมเทศบาล
- (๕) สภาวัฒนธรรมองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ
- (๖) สภาวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศ

สถานภาพของสภาวัฒนธรรม

มาตรา ๑๔ ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้สภาวัฒนธรรมที่ตั้งขึ้นข้างต้นมีสถานภาพเป็นองค์กรภาคเอกชนที่ดำเนินงานวัฒนธรรม ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

หน้าที่ของสภาวัฒนธรรม

มาตรา ๑๘ ของพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้สภาวัฒนธรรมในทุกระดับมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. เสนอข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและแผนแม่บทวัฒนธรรมของชาติ
๒. เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดในการดำเนินงานวัฒนธรรม โดยเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายวัฒนธรรม
๓. ระดมทรัพยากร บุคลากร และสรรพกำลังต่าง ๆ จากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรม
๔. ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมจัดกิจกรรมขององค์กรภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาสร้างสรรค์ แลกเปลี่ยน สืบทอด และแผ่ระว่างทางวัฒนธรรม
๕. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลการดำเนินงานขององค์กรภาคประชาชนและเครือข่ายวัฒนธรรม
๖. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ กระทรวงวัฒนธรรม จังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ ขอความร่วมมือทางวัฒนธรรม

ข้อเสนอ/ประเด็นคำถาม ของสภาวัฒนธรรมจังหวัด

๑.๑ คุณสมบัติของเจ้าหน้าที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เรื่อง การกำหนดเกณฑ์ของอายุ การเปลี่ยนชื่อจาก อสว. เป็น จมก. เห็นว่าสอดคล้องกับภารกิจงานที่ทำในปัจจุบันเห็นควรเปลี่ยนให้เป็นเจ้าหน้าที่วัฒนธรรม หรือเปลี่ยนแปลงชื่อให้เหมาะสมกับภารกิจงานวัฒนธรรมต่อไป

เพิ่มเติมประเด็นที่ ๑.๑

- ให้เจ้าหน้าที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานด้านเอกสารให้กับสมาคมทางวัฒนธรรมในการขับเคลื่อนงาน
- ให้เจ้าหน้าที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ จัดทำรายละเอียดเก็บรวบรวมองค์ความรู้พิธีกรรมทางศาสนาของเจ้าดวงเดือน ณ เชียงใหม่

๑.๒ การจัดตั้งเป็นเครือข่ายทางวัฒนธรรม ควรให้อำนาจสภาวัฒนธรรมในการจัดตั้งเครือข่ายทางวัฒนธรรม เพื่อสะดวกในการขับเคลื่อนงานทางวัฒนธรรม

เพิ่มเติมประเด็นที่ ๑.๒

ไม่สามารถให้อำนาจสภาวัฒนธรรมในการจัดตั้งเครือข่ายทางวัฒนธรรมได้ เนื่องจากเอกสารการจัดตั้งเครือข่ายทางวัฒนธรรมเป็นเอกสารราชการต้องเก็บรักษาที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อสะดวกในการตรวจสอบและค้นหาเอกสาร

๑.๓ การแก้ไขหรือปรับปรุงพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ และกฎกระทรวงกำหนดที่มา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มา จำนวนกรรมการและสมาชิก วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การประชุม การบริหารจัดการ และการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๕

เพิ่มเติมประเด็นที่ ๑.๓

กรมส่งเสริมวัฒนธรรมเห็นควรให้พิจารณาในการแก้ไขหรือปรับปรุงพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ และกฎกระทรวง ให้เป็นปัจจุบัน และสามารถขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๔ การกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของสภาวัฒนธรรมที่ชัดเจน เช่น การกำหนดให้ประธานสภาวัฒนธรรมคราวละ ๓ ปี และไม่ควรเกิน ๒ วาระติดต่อกัน

๑.๕ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมควรมีการขับเคลื่อนงานสภาวัฒนธรรม โดยสนับสนุนการประชุม สัจจรแต่ละจังหวัดภายในภาค เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

๑.๖ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมควรพิจารณาการให้งบประมาณจัดสรรให้สภาวัฒนธรรมทุกระดับ (ระดับจังหวัด / ระดับอำเภอ / ระดับตำบล) เพื่อขับเคลื่อนงานทางวัฒนธรรมในพื้นที่ โดยเรียกร้องให้มีการสนับสนุนงบประมาณสภาวัฒนธรรมระดับตำบลเพิ่มเติม

เพิ่มเติมประเด็นที่ ๑.๖

งบประมาณปี ๒๕๖๖ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้รับงบประมาณส่วนใหญ่เป็นงบลงทุน และสำนักงบประมาณได้ส่งงบประมาณเป็นรายไตรมาส (๓ เดือน/ครั้ง) ทั้งนี้ ได้จัดสรรงบประมาณให้กับเจ้าหน้าที่ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเรียบร้อยแล้ว

และได้รับเกียรติจาก นางสาววราพรรณ ชัยชนะศิริ รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กล่าวปิดการประชุมและกล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมฯ พร้อมถ่ายภาพหมู่ร่วมกัน

ภาคผนวก

การลงพื้นที่ศึกษาดูงานวัดหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์
วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๖ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๓.๐๐ น.

เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๖ นายโกวิท ผกามาศ อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม นางสาวลิปิการ์ กำลังชัย และ นางสาววราพรรณ ชัยชนะศิริ รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม พร้อมประธานสภาวัฒนธรรม เลขาธิการสภาวัฒนธรรมพร้อมเครือข่ายวัฒนธรรมภาคเหนือ ๑๗ จังหวัดได้เดินทางลงพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยว บ้านหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนความสำเร็จของชุมชน และศึกษาดูงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตามรอยศรัทธา มหัตศรัทธาภูมิปัญญา สืบสานมรดกวัฒนธรรม ได้ศึกษาความเป็นมาและการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม พร้อมเข้าเยี่ยมชมส่วนจัดแสดงต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์หลวงพ่อเดิม จังหวัดนครสวรรค์ อีกด้วย

การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์หลวงพ่อเดิม วัดหนองโพ และร่วมกิจกรรมฐานสาธิตต่างๆ

เดิมทีพิพิธภัณฑ์หลวงพ่อเดิม วัดหนองโพเป็นพระมหาธาตุเจดีย์ที่ด้านล่างถูกปล่อยว่าง พอสร้างเสร็จ พื้นที่ด้านล่างไม่ได้ใช้ประโยชน์ ชุมชนคิดว่าน่าจะทำอะไรที่เป็นประโยชน์ เราคิดว่าเรื่องราวของหลวงพ่อเดิม ศิลปวัฒนธรรมในบ้านหนองโพ น่าจะได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่คนหนองโพจะได้ทราบถึงที่มาของความเป็นหนองโพ และทราบบรรพชน หลวงพ่อเดิม พิพิธภัณฑ์หลังนี้เริ่มสร้างตั้งแต่ปี ๕๓ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เป็นสถานที่เพื่อการเผยแพร่กิตติคุณหลวงพ่อเดิม เพราะอยู่ในเขตวัดและท่านมีคุณานุคุณให้กับวัดต่างๆ ในจังหวัดนครสวรรค์ และนอกจากนี้ ยังเป็นสถานที่รวบรวมศิลปวัฒนธรรมของหนองโพ ความสำคัญอีกประการหนึ่ง เนื่องจากบ้านหนองโพเป็นบริเวณของโบราณคดี ตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ จึงต้องการให้พิพิธภัณฑ์หลวงพ่อเดิมได้รวบรวมโบราณวัตถุไว้ด้วย แม้หลวงพ่อเดิมจะมรณภาพมานานแล้ว แต่หัวใจของการบอกเล่าเรื่องราวของหลวงพ่อเดิมนั้น คงปรารถนาให้สาธุชนที่เวียนเข้ามาสักการะหลวงพ่อเดิม มิใช่เพียงตามความเชื่อต่อพลังหรืออำนาจของวัตถุมงคลต่างๆ ของหลวงพ่อตามที่มักจะทราบกันทั่วไป แต่การได้เข้ามาเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของหลวงพ่อเดิม โดยเฉพาะคุณูปการในการหลวงในการพัฒนาบ้านหนองโพ การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ตามวัดวาอารามในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดใกล้เคียง รวมถึงการพัฒนาทางการศึกษาโดยการจัดตั้งโรงเรียน และใช้เงินจากศรัทธาของชาวบ้านเพื่อจ้างครูสอนแก่ลูกหลานของชาวหนองโพ เนื้อหาจัดแสดงในสี่ห้อง นิทรรศการประกอบด้วย

(๑) มาตุภูมิบ้านหนองโพ ถ่ายทอดเรื่องราวโบราณคดีตำบลหนองโพ โดยจัดแสดงโบราณวัตถุที่พบในบริเวณบ้านหนองโพ อายุราว ๔๐๐๐-๘๐๐ ปีก่อน และการตั้งถิ่นฐานของชาวหนองโพ ที่แสดงให้เห็นการตั้งถิ่นฐานและประเพณีที่สืบทอดต่อกันมากกว่า ๒๐๐ ปี

(๒) ห้องพุทธศิลป์ หลวงพ่อเดิม จัดแสดงชีวประวัติ วัตรปฏิบัติ บารมีหลวงพ่อเดิมในด้านต่างๆ เช่น การสร้างและการบูรณะเสนาสนะให้แก่วัดต่างๆ การสงเคราะห์ประโยชน์แก่ส่วนรวม

(๓) ห้องเพิ่มพูนศรัทธา นำเสนอความศรัทธาของชาวบ้านหนองโพและศิษยานุศิษย์ วัดอุมงคลที่ได้รับการถวายจากศิษยานุศิษย์แสดงให้เห็นความศรัทธาต่อหลวงพ่อเดิม เพื่อทำให้การบอกเล่าถึงความเข้มแข็งของหลวงพ่อเดิมมีความเข้มข้นยิ่งขึ้น

(๔) ห้องถาวรคัมภีร์ แสดงให้เห็นคัมภีร์ในวัดหนองโพจำนวนหนึ่ง ที่ได้รับการจารไว้ในสมุดไทยดำ สมุดฝรั่ง ทั้งที่เป็นคัมภีร์วรรณคดี ตำราเรียน การปกครอง พระพุทธศาสนา กฎหมายฉบับราษฎร

เนื้อหาทั้งหมดได้รับการจัดแบ่งไว้เป็นสัดส่วน และนำเสนอด้วยภาพ กราฟิก และข้อความที่ช่วยให้ผู้ชมติดตามเรื่องราวได้ตามลำดับได้อย่างง่ายดาย แต่เสน่ห์สำคัญคงอยู่ที่การถ่ายทอดความรู้ด้วยมัลติมีเดีย เสียงเสียง ภัณฑารักษ์ ผู้ใช้ทวงทีและน้ำเสียงหนักเบาแสดงให้เห็นบรรยากาศของเหตุการณ์สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบรรยายถึงเหตุการณ์มรณภาพของหลวงพ่อเดิม ประกอบการนำชมจิตรกรรมฝาผนัง

หลวงพ่อเดิมท่านเกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๓ นามเดิม ‘นายเดิม ภูมิ’ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๓ ครบวษา ท่านอุปสมบทเป็นภิกษุที่วัดเขาแก้ว และใช้เวลาศึกษาความรู้เป็นเวลาเจ็ดปี จากนั้น หลวงพ่อเดิมเป็นปราชญ์นักเทศน์ จนกระทั่งท่านตัดสินใจเลิกเทศน์ เพราะเห็นว่า ‘แม้แต่สอนคนอื่น ไม่ได้สอนตัวเอง’ พ.ศ. ๒๔๓๕ ออกเดินทางจนมาจำวัดและต่อมาเป็นเจ้าของวัดหนองโพ โดยมีพระสมุห์ชุ่มทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย เมื่อท่านออกเดินทางไปร่วมสงเคราะห์ประโยชน์แก่ส่วนรวมในแห่งหนตำบลอื่น” เหตุการณ์สำคัญที่อีกอย่างที่ควรจารึกไว้คือเมื่อครั้งทหารจะออกรบ และมีจำนวนทหารมาขอผ้าจากรอยประทับของเท้าหลวงพ่อเดิม ได้มีการใช้หมึกทาที่เท้าและตบลงบนชิ้นผ้าซ้อนกันหลายชั้น ในช่วงท้าย เมื่อท่านพระครูได้รับพัดยศเป็น ‘พระครูนิวาสธรรมขันธ์’ แต่ท่านไม่ได้เดินทางมารับด้วยตนเอง ชาวบ้านแห่มาให้ แต่หลวงพ่อคงให้ชาวบ้านคงเรียกว่า “หลวงพ่อเดิม” เหมือนเดิม เหตุการณ์เมื่อครั้งท่านมรณภาพ พ.ศ. ๒๔๔๔ ท่านอาพาธในกุฏิ แต่แลเห็นระดับน้ำในสระเหลือเท่าไรแล้ว แล้วบอกว่าพระคนช่วยครองผ้า และตั้งภาวนา ฝนตกพรำหนึ่งชั่วโมง จากนั้นไม่กี่ชั่วโมง หลวงพ่อเดิมมรณภาพ เวลานั้นข้างคูबारมีทั้งสองเชือกไม่ยอมมาทำงานตามปกติ ได้แต่เอาหัวไปถูกุฏิไปมา เสมือนเป็นการลาหลวงพ่อเดิมเป็นครั้งสุดท้าย งานพระราชทานเพลิงศพจัดขึ้นในปีถัดมา พ.ศ. ๒๔๔๕

ความวิจิตรของพิพิธภัณฑสถานหลวงปู่เดิมคงเป็นผลรวมของการจัดแสดง บรรยากาศของห้องวัตถุทั้งจริงและจำลองเพื่อให้ประวัติศาสตร์กลับมามีชีวิต และการถ่ายทอดเรื่องราวจากมรดกเทศก์ที่ผสมผสานความตั้งใจเข้ากับสาระที่ต้องการสื่อสารเพื่อให้ผู้คนได้เห็นและซาบซึ้งกับคุณานุคุณของหลวงปู่เดิมอยู่เป็นทุน

ทั้งนี้ ในการลงพื้นที่ศึกษาตามดังกล่าว ได้มีการแบ่งกลุ่มเพื่อร่วมกิจกรรมฐานสาธิต ต่างๆ ดังนี้

๑. การสาธิตการทำอาหารและขนมพื้นบ้านของบ้านหนองโพ โดยวิทยากรชาวบ้าน อาทิ แกงปลาชิว น้ำพริกซีกา ขนมถั่วย ขนมทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทง และขนมข้าวโป่ง ซึ่งเป็นขนมพื้นบ้านโบราณที่มีชื่อเสียงและเป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่น หารับประทานที่อื่นได้ยาก

๒. การสาธิตการทำหัวโชนจ๊ว ซึ่งชาวหนองโพ ได้รวมตัวตั้งกลุ่มกันเพื่ชรับบ้านละคร เพื่อฟื้นฟูภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนในการผลิตหุ่นละคร หัวโชน นำไปขายทั้งในและต่างประเทศ โดยให้เด็ก เยาวชน และชาวบ้านในหมู่บ้านมารวมกลุ่มกัน สร้างหุ่นละคร หัวโชน จุดเริ่มต้นมาจากแนวคิดอยากอนุรักษ์การทำเครื่องประดับให้แก่ละครไทย เพื่ออนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมของครอบครัวที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ไม่ได้คิดทำเป็นอาชีพแค่คิดว่าจะนำมาเผยแพร่ในชุมชน เพื่อให้ความรู้ให้แก่เด็กๆ เท่านั้น ต่อมาหน่วยงานราชการเข้ามาสนับสนุนให้เป็นสินค้า OTOP ของตำบลหนองโพ และเยาวชนอาศัยช่วงปิดเทอมมาเรียนรู้กันจำนวนมาก สนใจทำกิจกรรมหัวโชน และอนุรักษ์ประเพณีของบ้านหนองโพ จึงร่วมกันกับชาวบ้านตั้งกลุ่มหาวัตถุดิบในพื้นที่ นอกจากนี้เด็กๆ ยังนำความรู้ไปต่อยอดจากการทำหัวโชนขาย มาเรียนรู้แสดงโชนจนกลายเป็นอาชีพแสดงตามมาจนกระทั่งทุกวันนี้ในหมู่บ้านมีงานบวช งานแต่ง จะต้องมาจ้างเด็กๆ ไปแสดงโชนละครรำกัน ทำให้เด็กมีรายได้จากไปทำการแสดง ขยายเป็นอาชีพสร้างรายได้ให้ลูกหลาน เยาวชน และบุคคลที่สนใจทั่วๆ ไป และยังส่งเสริมให้เยาวชนเรียนรู้นาฏศิลป์ไทยด้านละครรำและการเล่นโชน บ่งบอกถึงเอกลักษณ์การแสดงของไทย

๓. การสาธิตการทำผ้ามัดย้อมจากดอกดาวเรือง ซึ่งเป็นการนำดอกดาวเรืองที่มีผู้นำมาสักการะหลวงปู่เดิมแล้วเหลือทิ้งเป็นจำนวนมาก มาแปรรูปโดยนำมาทำเป็นสีธรรมชาติ เพื่อใช้มัดย้อมและทำเป็นลายผ้า และพัฒนาต่อยอดเป็นเสื้อผ้า จนสามารถเพิ่มมูลค่ากลายเป็นสินค้า OTOP ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครสวรรค์ได้อีกด้วย

